

Opening Academiejaar 2014 – 2015 Rentrée académique

Stadhuis Antwerpen 29 – XI – 2014 Hôtel de ville d'Anvers

Toespraak van - Discours de

Prof. Louis le Hardÿ de Beaulieu
Voorzitter van de Academie – Président de l'Académie

Mijnheer de Vertegenwoordiger van de Minister van Defensie, Monsieur le Représentant du
Ministre de la Défense,

Mister the Consul General of the Russian Federation,

Monsieur le Secrétaire Perpétuel adjoint de l'Académie de Marine de France,

Admiraals, Messieurs les amiraux,

Geachte Confraters, Chers Confrères,

Dames en Heren in uw titels graden en hoedanigheden,

Mesdames, Messieurs en vos titres, grades et qualités,

Hartelijk welkom op deze academische zitting.

Samen met de leden van de Raad van Bestuur ben ik zeer vereerd en verheug ik me op uw aanwezigheid.

De plechtige zitting van dit jaar is een hoogtepunt voor de Koninklijke Belgische Marine Academie: onze genootschap viert dit academiejaar haar 80-jarig bestaan.

Straks krijgen we de gelegenheid om te luisteren naar de lezing van Prof. Christian Koninckx over de geschiedenis van de Academie: " De Koninklijke Belgische Marine Academie: 80 jaar op de golven en aan de wal" - "L'Académie Royale de Marine de Belgique : 80 ans sur les flots et à quai".

Maar nu reeds kunnen we een speciale gedachte hebben voor onze voorgangers.

Met de leuze van onze Academie, hebben de eerste voorzitter - Directeur Generaal Henry De Vos - en zijn confraters ons in 1935 een boodschap en een mooie aanwijzing gegeven:

« NAVIGARE NECESSE EST »

...ou pour être plus précis « Navigandum est necessario » est une phrase prêtée par Plutarque à Pompée au chapitre 50 de sa « vie de Pompée ».

Il est aujourd'hui opportun de revisiter cette devise:

"Navigare..."

Au sens littéral du terme, naviguer consiste à utiliser un « Navis » c'est-à-dire une embarcation. Or nous savons qu'un certain nombre d'embarcations de l'époque romaine qui étaient susceptibles d'aller en mer étaient également conçues pour remonter les fleuves sur une certaine distance.

Il n'y avait pas, chez eux, cette séparation stricte entre la terre et la mer, entre le monde des terriens et celui des marins.

Ils illustraient de la sorte la continuité de ce fil de vie entre les deux milieux.

"...Necesse est"

Mais au sens où l'évoque Plutarque, naviguer n'est pas seulement utile ou souhaitable; cela est « Necesse ».

Je n'ai pas dit « nécessaire », mais « necesse » qui signifie « inévitable, inéluctable, indispensable » et non pas seulement « utile » ou « nécessaire ».

Et on le comprend très bien: quand on reprend le texte de Plutarque, il y raconte que « chargé de procurer des blés à Rome, Pompée (...) s'étant embarqué pour la Sicile, la Sardaigne et l'Afrique, il en fit des provisions considérables. Comme il allait se remettre en mer il s'éleva un vent si impétueux, que les pilotes hésitaient à partir. Mais Pompée, montant le premier sur son vaisseau, ordonna qu'on lève les ancres, et cria à haute voix : « **Il est indispensable que je parte en mer**; il ne l'est pas que je vive ». Son audace trouva la fortune favorable : arrivé en Italie, il remplit de blé tous les marchés (...); le superflu de ces provisions immenses suffit aux peuples voisins, et fut comme une source féconde qui coula partout sans interruption ».

De zee en het contact tussen volkeren - La mer et le contact entre les peuples

Ja, waarde confraters, Dames en Heren, navigeren is essentieel, want als we naar de oppervlakte van onze planeet kijken, die voor tweederden door oceanen bedekt is, wordt duidelijk dat ze een essentieel contact-vector tussen de mensen zijn.

Dit contact is de "sine qua non" voorwaarde voor het contact tussen volkeren. We kunnen natuurlijk niet ontkennen dat dit treffen af en toe oorlogszuchtig werd; maar soms ook was en blijft ze nog cultureel; ze blijft ook een vector voor wetenschappelijk onderzoek; vaak is ze een bron van technische vooruitgang en economische opportuniteiten en als ze correct begrepen is, wordt ze ook een werktuig voor de ontwikkeling van landen, waaronder de armste op deze planeet.

Als iedereen onder ons bewust is van het feit dat bijna 90% van de goederen die we dagelijks consumeren – op ten minste één moment van hun levenscyclus - over de zee kruisen, kunnen we ook ons gemakkelijk inbeelden hoe belangrijk de zee is voor de economie van alle landen. Ook de Zwitsers weten dat; trouwens hebben ze een redelijk uitgebreide maritieme wetgeving.

De tekst van Plutarchus maakt dus duidelijk dat de zee en het maritieme beleid niet alleen uit een aangelegenheid bestaan die van belang is voor kustbewoners maar ook voor alle mensen die – soms ver van de kust (in Europa, in Afrika of op andere continenten) – verblijven.

De auteurs van de Conventie van Genève van 1958 over de volle zee alsook de opstellers van de Zeerecht-Conventie van Montego Bay van 1982 hebben zich niet vergist toen ze erkend hebben dat alle landen (zelfs de staten zonder kust) een recht van toegang tot de zee hebben.

Dit is van vitaal belang voor onze wereld, maar niet iedereen is zich er bewust van. Nochtans zijn de uitdagingen reusachtig: denk maar aan de studie en de anticipatie van de technologische vooruitgang, de economische globalisering, de klimaatverandering en de bescherming van het milieu, de geopolitieke implicaties van de herpositionering van grote strategische spelers, maar ook de opkomst van nieuwe bedreigingen, en in het bijzonder de maritieme criminaliteit.

Concreet gezien, wat België aangaat, wil ik nog eens benadrukken op het feit dat de rol die een land op zee speelt, en het belang dat de zee voor een land heeft, uiteraard niet alleen kunnen afgemeten worden aan de lengte van de kustlijn van dat land. De geografische ligging speelt eveneens een aanleidende rol.

Gelegen op één van de drukst bevaren routes ter wereld beschikt ons land – met een hinterland tot in Centraal Europa – over een aanzienlijk potentieel, maar draagt ook belangrijke verantwoordelijkheden.

De zee bron van economisch potentieel - La mer source de potentialités économiques

Qua potentieel, ligt het voor de hand dat de zee als een ware long fungeert voor de economie van een land (en nog verder), dat ze jobs opportuniteiten biedt aan boord maar ook aan de wal voor onze ondernemingen en voor onze jongeren. Daar is er echt een visie die we (hier in Antwerpen of in Zeebrugge of Oostende maar ook b.v. in Leopoldsburg, in Aalst, in Brussel of in Arlon) moeten promoveren.

Daaruit komt iedereen winner! Chacun en ressortira gagant !

De zee en onze verantwoordelijkheden - La mer et nos responsabilités

Veiligheid en vrijheid - Sécurité et liberté des mers

Maar we hebben ook verantwoordelijkheden:

Onze deelname aan internationale samenwerkingsnetten is van groot belang b.v. voor de veiligheid op zee alsook voor de vrijheid van de “Sea lanes of communication”.

Het verzekeren van een vrije en veilige doorvaart is trouwens essentieel voor onze in- en uitvoermogelijkheden.

Daarom als we geloofwaardig willen zijn en blijven, moeten we ook ons toegangkaartje blijven betalen door het samenwerken van onze Marine en van onze Kustwacht met andere naties vóór onze kusten of verder in de wereld.

Onderzoeksbeleid op zee - La politique de recherche en mer

Het handhaven en het ontwikkelen van een coherente onderzoeksbeleid op zee hebben we ook broodnodig.

Approche intégrée, multi-niveaux, de parfaite coopération entre le niveau régional et le niveau fédéral, la recherche océanographique constitue un ancrage indispensable de notre réflexion non seulement sur le devenir des mers mais également sur le futur des continents que nous laisserons à nos descendants.

C'est dans ce cadre qu'alors même que nous fêtons le 30e anniversaire du lancement du navire océanographique hauturier «Belgica» se pose la question de la construction de son successeur, techniquement complémentaire mais non interchangeable avec l'excellent navire de recherche côtier dont nous disposons par ailleurs.

Là aussi, il est de la responsabilité de l'Académie de redire à nos décideurs publics combien sont essentielles les opportunités qu'offre ce pan important de la recherche scientifique qui est celle qui se développe en mer dans les espaces océaniques autant que côtiers.

L'oublier nous ferait perdre un acquis considérable, une renommée internationale désormais bien établie et des opportunités de travail et de perfectionnement pour nombre de nos chercheurs, jeunes et confirmés.

Mais l'oublier serait aussi négliger une partie de notre responsabilité envers les générations futures dont nous gérons temporairement l'environnement.

Samenwerken - Sous le signe de la coopération

Chers Confrères, Mesdames, Messieurs, la réflexion sur ces grands enjeux de société ne peut se faire seul. Elle doit trouver sa place dans une dynamique commune avec les universités, avec les hautes écoles, avec des associations amies, ainsi qu'avec les décideurs publics et privés.

Elle doit également se faire en ouvrant toujours plus notre regard sur l'international et en développant des collaborations avec nos partenaires engagés dans la même dynamique.

Dans ce cadre, nous nous réjouissons de la présence parmi nous aujourd'hui de Monsieur le Professeur Philippe Haudrière, Secrétaire Perpétuel adjoint de l'Académie de Marine de France et nous le prions de transmettre nos amitiés maritimes à Monsieur le Président Legohérel et à ses confrères.

In de toekomst bekijken we nog naar de kans om een vertegenwoordiger van de "Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis" te kunnen ontvangen. Opnieuw zullen we hun een uitnodiging

opsturen. En op basis van de behandelde thema's zullen we nog andere Nederlandse genootschappen uitnodigen.

Om al die redenen is – vandaag, in ons land, waarde confraters en genodigden – een Marine Academie steeds nodig om door middel van haar activiteiten, haar openbare conferenties en haar publicaties tot de verspreiding van de maritieme gedachte en de maritieme cultuur bij te dragen.

Daarom ook – heden nog aan het begin van de 21ste eeuw - is het de missie van onze academie te herinneren dat "**Navigare Necesses est**".

Pour toutes ces raisons – en ce début de 21e siècle – la mission de notre Académie est toujours de rappeler que "**Navigare Necesses est**".

* *
*